Finansdepartementet

høringsportalen

Vår saksbehandler	Kopi til	Vår dato	Vår referanse	Deres referanse
eo		12.3.2021		20/7306- 1

Høring – utredning om pensjon fra første krone og første dag

Vi viser til departementets høringsbrev av 15.12.2020 vedlagt arbeidsgrupperapporten «Pensjon fra første krone og første dag?» Vi viser videre til at Unio ikke var representert i den aktuelle arbeidsgruppa, men deltok i et innspillsmøte i november 2019.

Etter Pensjonsreformen og ny folketrygd har mesteparten av det øvrige reformarbeidet på pensjonsområdet vært tilpasninger til ny folketrygd og de prinsipper som ligger til grunn for denne. Hovedprinsippene i ny folketrygd i denne sammenheng er allårsopptjening fra første krone, ingen krav til minste stillingsstørrelse eller alder. I ny folketrygd får alle opptjening hvis de er over 13 år og tjener mer enn 1000 kroner. Innskuddspensjonsordningen slik den er utformet i dag bryter derfor på viktige områder med prinsippene i Pensjonsreformen. Innskuddspensjonsordningen virker også diskriminerende overfor deltid og kvinner. Det har gått alt for lang tid å rette opp dette.

Stortingsbehandling av Innst. 221 S

Unio viser også til at Stortinget har behandlet Innst. 221 S (2020-2021) fra Arbeids- og sosialkomiteen og i den forbindelse gjort vedtak som gir føringer for oppfølgingen av de spørsmål som er utredet i arbeidsgrupperapporten.

I Stortingsbehandlingen ble to forslag satt opp mot hverandre i en alternativ votering.

Forslag nr. X fra regjeringspartiene Høyre, Venstre og KrF lød:
«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å innføre pensjon fra første krone med sikte på innføring fra 1. januar 2023. Stortinget ber regjeringen vurdere midlertidige, kompenserende økonomiske tiltak for arbeidsgiversiden og overgangsregler som gjør at pensjon fra første krone kan innføres over noe tid, for eksempel 3 år etter virkningstidspunktet.»

Forslag nr. 1 fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti lød:
«Stortinget ber regjeringen snarest ta initiativ til å innføre opptjening fra første krone i privat sektor og for ansatte i offentlig sektor, med stillingsprosent under 20 pst., med virkning fra 1. januar 2022.»

Forslaget fra regjeringspartiene ble støttet av FrP og fikk 45 stemmer mot 42 stemmer avgitt for Aps, Sps og SVs forslag.

Unio mener det ikke er nødvendig med kompenserende økonomiske tiltak for arbeidsgiversiden i denne saken eller overgangsregler som ytterligere utsetter en reform som har vært overmoden i mange år. Vi har lagt merke til hvordan arbeidsgiverorganisasjonene NHO og Virke i mange år har strittet imot innføringen av pensjon fra første krone. Nå bør det raskest mulig rettes opp i denne åpenbare uretten på dette området. Vi oppfatter opposisjonens alternative forslag dit at det verken er behov for overgangsordninger eller kompenserende økonomiske tiltak.

Pensjon fra første krone

For de virksomheter i privat sektor som ikke har avtalefestede tjenestepensjonsordninger, og det er det store flertallet, kan arbeidsgiver etter lov om obligatorisk tjenestepensjon velge å ha en dårlig innskuddsordning med opptjening kun for lønn over 1 G, tilsvarende 101 351 kroner. Over en million arbeidstakere har innskuddsordning uten opptjening for lønn under 1 G.

Lovens åpning for at det ikke må være pensjonsopptjening fra første krone rammer deltidsansatte, kvinner og studenter. Dagens ordning gir lavtlønnede relativt sett dårligere pensjonsopptjening enn ansatte med høyere lønn, fordi de første hundre tusen kroner i lønn utgjør en større andel av lønna for en lavtlønnet sammenliknet med en ansatt med høyere lønn.

Innskuddsordningen er den enste tjenestepensjonsordningen som ikke gir pensjon fra første krone. Vi nevner også at ny folketrygd er utformet slik at all inntekt opp til 7,1 G gir opptjening.

Unio viser til at kostnaden for å innføre pensjonsopptjening fra første krone for en ansatt med 2 pst innskuddspensjon utgjør 169 kr per måned. Det gir ingen mening å lage overgangsordninger eller kompenserende tiltak for et slikt beløp. Vi kan heller ikke se at arbeidsgivere eller pensjonsinnretninger skulle trenge nevneverdig tid til å innbetale og innberette de nye sparebeløpene.

Ansatte med stillingsandel under 20 pst

Pensjonsordninger som ikke gir opptjening for stillinger som utgjør mindre enn 20 pst av full stilling, rammer først og fremst lav deltid, studenter og ungdom. Med ny folketrygd har tanken vært at alle skal spare pensjon for all inntekt (opp til 7,1 G). Å ha en nedre stillingsgrense for rett til pensjonsopptjening strider dermed mot prinsippene i Pensjonsreformen. Vi ser også at flere arbeidsgivere tilpasser seg slike grenser for å unndra seg ansvar for å spare pensjon for sine ansatte.

Unio viser til at en nedre stillingsgrense på 20 pst ikke bare gjelder i privat sektor, men også i Staten/SPK og i Sykepleierordningen. Oslo kommune gikk fra 1. januar 2021 over til opptjening fra «første time». I KS ble den daværende minstegrensen på 14 timer kjent ugyldig av Arbeidsretten i 2013 som anså denne grensen å være i strid med diskrimineringsbestemmelsene (deltid), og fra 2014 ble partene i KS-området enige om at det ikke skulle gjelde noen minstegrense for medlemskap i kommunale tjenestepensjonsordninger. Dette har ikke medført nevneverdige problemer for kommunene, KLP eller pensjonskassene. I Spekter-området endte uenighet mellom partene til slutt med at et flertall i Rikslønnsnemda i 2019 opphevet minstegrensen.

Unio mener at dommen i Arbeidsretten i 2013 gir tungtveiende argumenter for å fjerne dagens minstegrenser for stillingsandel for å være medlem av en tjenestepensjonsordning både i private tjenestepensjonsordninger og i Staten/SPK. Vi viser også til at slike minstegrenser bryter med prinsippene i ny folketrygd.

Arbeidsgruppa diskuterer om det bør være en lavere grense for deltid for å kvalifisere til medlemskap i tjenestepensjonsordningen eller om det bør en alternativ nedre grense i form av et minstebeløp. I utgangspunktet mener vi ikke det. En lavere deltidsgrense, f.eks. på 10 pst vil kunne ekskludere mange fra pensjonsopptjening for en liten deltidsjobb eller sommerjobb ved siden av skole eller studier stikk i strid med intensjonene i Pensjonsreformen. Det vil også gi økt usikkerhet om du faktisk får pensjonsopptjening for f.eks. små stillingsbrøker i kommunal sektor for de som har flere små stillinger som samlet er høyere enn minstekravet og derfor i dag skal «slås sammen» og gi pensjonsopptjening. Fjernes kravet til minste stilling fjernes også usikkerheten som er der for de med flere små stillinger.

Hvis det i innskuddsordningen av praktiske årsaker er viktig å ha en «nedre grense» for medlemskap i tjenestepensjonsordningen, foreslår vi at denne ikke settes høyere enn et lønnsbeløp på 1000 kroner per år som tilsvarer beløpsgrensen for rapporteringspliktig lønn for arbeidsgiver.

<u>Ansatte under 20 år</u>

Tjenestepensjonsordningene i privat sektor åpner for at det kan være en nedre aldersgrense for medlemskap i tjenestepensjonsordningen. De fleste ordningene har en nedre grense på 20 år. Unio mener at Pensjonsreformens prinsipper om allårsopptjening må gjelde også her og at grensen derfor bør settes ved 13 år som er grensen i ny folketrygd. Det er viktig at ungdommen tidlig ser at arbeid også skal gi pensjonsopptjening i tjenestepensjonsordningene. Vi ser ingen grunn til å sette en nedre grense et sted mellom 20 år og 13 år slik et alternativ er i arbeidsgruppens utredning.

Vennlig hilsen
Unio

Jon-Olav Bjergene
Sekretariatssjef /s/

Erik Orskaug
Sjeføkonom /s/